EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUS (EU) 2020/461,

annettu 30 päivänä maaliskuuta 2020,

neuvoston asetuksen (EY) N:o 2012/2002 muuttamisesta taloudellisen tuen myöntämiseksi vakavan kansanterveysuhan koettelemille jäsenvaltioille ja unioniin liittymisestä neuvotteleville maille

EUROOPAN PARLAMENTTI JA EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, jotka

ottavat huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 175 artiklan kolmannen kohdan ja 212 artiklan 2 kohdan,

ottavat huomioon Euroopan komission ehdotuksen,

sen jälkeen, kun esitys lainsäätämisjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi on toimitettu kansallisille parlamenteille,

ovat kuulleet Euroopan talous- ja sosiaalikomiteaa,

ovat kuulleet alueiden komiteaa,

noudattavat tavallista lainsäätämisjärjestystä ([1]),

sekä katsovat seuraavaa:

(1) Euroopan unionin solidaarisuusrahasto, jäljempänä 'rahasto', perustettiin neuvoston asetuksella (EY) N:o 2012/2002 ([2]). Rahaston perustamisen tarkoituksena oli antaa jäsenvaltioille suurkatastrofien jälkeen taloudellista tukea konkreettisena osoituksena eurooppalaisesta solidaarisuudesta hätätilanteissa.

(2) Vakavan kansanterveysuhan aiheuttavissa tilanteissa unionin olisi osoitettava pysyvänsä solidaarisena jäsenvaltioille ja asianomaiselle väestölle antamalla taloudellista tukea uhasta kärsivän väestön auttamiseksi, normaalien elinolosuhteiden palauttamiseksi nopeasti asianomaisilla alueilla ja tartuntatautien leviämisen hillitsemiseksi.

(3) Kansanterveysuhan aiheuttavissa tilanteissa unionin olisi osoitettava solidaarisuutta myös niille maille, jotka neuvottelevat liittymisestä unioniin.

(4) Kansanterveysuhat voivat johtaa vakavaan kriisitilanteeseen etenkin silloin, kun viruksen aiheuttama pandemia on julistettu virallisesti. Rahaston avulla unioni voi auttaa väestön välittömien tarpeiden edellyttämien pelastuspalvelujen käynnistämisessä ja edistää tärkeimpien vaurioituneiden infrastruktuurien kunnostamista lyhyellä aikavälillä, jotta katastrofeista kärsineiden alueiden taloudellinen toiminta voidaan elvyttää. Kyseisestä rahastosta annetaan kuitenkin tällä hetkellä tukea vain fyysisiä vahinkoja aiheuttaviin luonnonkatastrofeihin, mutta ei biologisista vaaroista johtuviin suurkatastrofeihin. Olisi annettava säännöksiä, jotka mahdollistavat unionin toiminnan vakavan kansanterveysuhan aiheuttavissa tilanteissa.

(5) Toteutettavan toimen tavoitteena on täydentää asianomaisten jäsenvaltioiden ponnisteluja tilanteissa, joissa kriisin vaikutukset ovat niin mittavat, etteivät kyseiset valtiot pysty hoitamaan tilannetta pelkästään omin voimavaroin. Jäsenvaltiot eivät voi riittävällä tavalla saavuttaa tätä tavoitetta, vaan se voidaan toimien laajuuden vuoksi saavuttaa paremmin unionin tasolla. Sen vuoksi unioni voi toteuttaa toimenpiteitä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 5 artiklassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti. Mainitussa artiklassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tässä asetuksessa ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen tämän tavoitteen saavuttamiseksi.

(6) Toissijaisuusperiaatteen mukaisesti tämän asetuksen mukaisten toimien olisi koskettava vain vakavia kansanterveysuhkia. Kyseiset uhat olisi määriteltävä niiden torjumiseen tarvittavien julkisten menojen perusteella.

([1]) Euroopan parlamentin kanta, vahvistettu 26. maaliskuuta 2020 (ei vielä julkaistu virallisessa lehdessä), ja neuvoston päätös, tehty 30. maaliskuuta 2020.

([2]) Neuvoston asetus (EY) N:o 2012/2002, annettu 11 päivänä marraskuuta 2002, Euroopan unionin solidaarisuusrahaston perustamisesta (EYVL L 311, 14.11.2002, s. 3).

(7) Unionin tuen olisi täydennettävä asianomaisten valtioiden omia toimenpiteitä, ja sen olisi katettava osa hätätilanteesta johtuviin keskeisimpiin hätätoimiin varatuista julkisista menoista.

(8) Toissijaisuusperiaatteen mukaisesti unionin tukea olisi myönnettävä ainoastaan uhasta kärsivän valtion hakemuksesta. Komission olisi varmistettava eri valtioiden esittämien hakemusten oikeudenmukainen käsittely.

(9) Komission olisi voitava tehdä pikainen päätös varattujen erityismäärärahojen sitomisesta ja maksamisesta mahdollisimman nopeasti. Sen vuoksi ennakkomaksujen suorittamista koskevia nykyisiä säännöksiä olisi lujitettava korottamalla ennakkomaksujen määriä.

(10) Tämän asetuksen olisi tultava voimaan kiireellisesti seuraavana päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

(11) Covid-19:n puhkeamiseen ja siihen liittyvään kansanterveydelliseen kriisitilanteeseen vastaamisen kiireellisyyden vuoksi olisi poikettava Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen, Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimukseen liitetyn, kansallisten parlamenttien asemasta Euroopan unionissa tehdyssä pöytäkirjassa N:o 1 olevassa 4 artiklassa tarkoitetusta kahdeksan viikon määräajasta.

(12) Asetus (EY) N:o 2012/2002 olisi sen vuoksi muutettava tämän mukaisesti,

OVAT HYVÄKSYNEET TÄMÄN ASETUKSEN:

1 artikla

Muutetaan asetus (EY) N:o 2012/2002 seuraavasti:

1) Korvataan 2 artikla seuraavasti:

”2 artikla

1. Rahaston tuki voidaan ottaa käyttöön jäsenvaltion tai unionin jäsenyydestä parhaillaan neuvottelevan maan, jäljempänä ’tukikelpoinen valtio’, pyynnöstä silloin, kun elinolosuhteisiin, ihmisten terveydelle, luonnonympäristölle tai taloudelle kyseisen tukikelpoisen valtion yhdellä tai useammalla alueella aiheutuu vakavia vaikutuksia, jotka johtuvat siitä, että:

a) kyseisen tukikelpoisen valtion tai sen viereisen tukikelpoisen valtion alueella on tapahtunut suuri tai alueellinen luonnonkatastrofi; tai

b) samassa tukikelpoisessa valtiossa on ilmennyt vakava kansanterveysuhka.

Välittömiä vahinkoja, joiden aiheutuminen on suoraa seurausta luonnonkatastrofista, on pidettävä osana kyseisen luonnonkatastrofin aiheuttamaa vahinkoa.

2. Tätä asetusta sovellettaessa ’suurella luonnonkatastrofilla’ tarkoitetaan mitä tahansa luonnonkatastrofia, jonka seurauksena tukikelpoisessa valtiossa syntyy välittömiä vahinkoja, joiden kustannuksiksi arvioidaan joko yli 3 000 000 000 euroa vuoden 2011 hintoina tai yli 0,6 prosenttia kyseisen valtion bruttokansantulosta (BKTL).

2 a. Tätä asetusta sovellettaessa ’vakavalla kansanterveysuhalla’ tarkoitetaan mitä tahansa tukikelpoisessa valtiossa ilmennyttä sellaista biologisten tekijöiden aiheuttamaa hengenvaarallista tai muuten vakavaa terveysvaaraa, joka vaikuttaa vakavasti ihmisten terveyteen ja vaatii päättäväisiä toimia leviämisen hillitsemiseksi ja jonka vuoksi tukikelpoiselle valtiolle aiheutuu sen toteuttamista hätäaputoimenpiteistä julkisen talouden rasite, jonka arvioidaan olevan yli 1 500 000 000 euroa vuoden 2011 hintoina tai yli 0,3 prosenttia sen BKTL:stä.

3. Tätä asetusta sovellettaessa ’alueellisella luonnonkatastrofilla’ tarkoitetaan mitä tahansa luonnonkatastrofia, jonka seurauksena tukikelpoisen valtion NUTS 2 -tason alueella syntyy välittömiä vahinkoja, joiden kustannukset ovat yli 1,5 prosenttia kyseisen alueen bruttokansantuotteesta (BKT).

Poiketen siitä, mitä ensimmäisessä alakohdassa säädetään, jos asianomainen luonnonkatastrofin koettelema alue on Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 349 artiklassa tarkoitettu syrjäisin alue, ’alueellisella luonnonkatastrofilla’ tarkoitetaan mitä tahansa luonnonkatastrofia, jonka seurauksena syntyy välittömiä vahinkoja, joiden kustannukset ovat yli 1 prosentti kyseisen alueen BKT:stä.

Jos luonnonkatastrofi koskee useampia NUTS 2 -tason alueita, kynnysarvoa sovelletaan näiden alueiden keskimääräiseen BKT:hen painotettuna sen mukaan, mikä on kunkin alueen osuus kokonaisvahingosta.

4. Rahaston tuki voidaan ottaa käyttöön myös, kun kyseessä on tukikelpoisessa valtiossa tapahtunut luonnonkatastrofi, joka on myös suuri luonnonkatastrofi viereisessä tukikelpoisessa valtiossa.

5. Tätä artiklaa sovellettaessa käytetään Eurostatin tuottamia yhdenmukaistettuja tilastotietoja."

2) Korvataan 3 artiklan 1 ja 2 kohta seuraavasti:

"1. Tuki maksetaan rahastosta myönnettävänä rahoitusosuutena. Rahoitusosuus myönnetään tukikelpoiselle valtiolle kertaluonteisena kunkin tukikelpoisen katastrofin tai uhan osalta erikseen.

2. Rahaston tavoitteena on täydentää asianomaisten valtioiden toimia ja kattaa osa niiden julkisista menoista, jotta tukikelpoista valtiota voidaan auttaa toteuttamaan tukikelpoisen katastrofin tai uhan luonteen mukaan seuraavia ensisijaisia hätä- ja pelastustoimia:

a) infrastruktuurin ja laitosten toiminnan uudelleenkäynnistäminen energia-, vesi- ja jätevesihuollon, televiestinnän, liikenteen, terveydenhuollon ja opetuksen alalla;

b) tilapäismajoituksen tarjoaminen ja pelastuspalveluiden rahoittaminen asianomaisen väestön tarpeita ajatellen;

c) suojaavien infrastruktuurien turvaaminen ja kulttuuriperinnön suojelutoimenpiteet;

d) katastrofin kohteena olleiden alueiden, luontoalueet mukaan lukien, puhdistaminen soveltuvissa tapauksissa ekosysteemiin perustuvien lähestymistapojen mukaisesti, sekä vahingoittuneiden luontoalueiden heti tapahtuva ennallistaminen maaperän eroosion välittömien vaikutusten välttämiseksi;

e) toimenpiteet, joiden tarkoituksena on antaa nopeasti apua, myös lääketieteellistä apua, vakavan kansanterveysuhan koettelemalle väestölle ja suojella väestöä tartuntariskiltä, mukaan lukien taudin leviämisen ehkäisy, seuranta tai valvonta sekä kansanterveydelle aiheutuvien vakavien vaarojen torjuminen tai niiden vaikutusten lieventäminen.

Sovellettaessa ensimmäisen alakohdan a alakohtaa 'toiminnan uudelleenkäynnistämisellä' tarkoitetaan infrastruktuurin ja laitosten palauttamista luonnonkatastrofia edeltäneelle tasolle. Jos palauttaminen luonnonkatastrofia edeltäneelle tasolle ei ole oikeudellisesti mahdollista tai taloudellisesti perusteltua tai jos tuensaajavaltio päättää siirtää tuhoja kärsineen infrastruktuurin tai laitokset toiseen paikkaan tai tehostaa niiden toimintaa niiden kapasiteetin parantamiseksi uusien luonnonkatastrofien varalta, rahasto voi osallistua palauttamisesta aiheutuviin kustannuksiin enintään siltä osin, minkä verran luonnonkatastrofia edeltäneelle tasolle palauttamisen arvioidaan maksavan.

Tuensaajavaltion on rahoitettava toisessa alakohdassa tarkoitetun kustannustason ylittävät kustannukset omista varoistaan tai, jos mahdollista, muista unionin varoista.

Sovellettaessa ensimmäisen alakohdan b alakohtaa 'tilapäismajoituksella' tarkoitetaan majoitusta, jota tarjotaan, kunnes asianomainen väestö pystyy palaamaan alkuperäisiin koteihinsa niiden korjauksen tai uudelleenrakennuksen jälkeen."

3) Korvataan 4 a artiklan 2 kohta seuraavasti:

"2. Ennakkomaksun määrä saa olla enintään 25 prosenttia ennakoidun rahoitusosuuden määrästä eikä se missään tapauksessa saa olla yli 100 000 000 euroa. Kun rahoitusosuuden lopullinen määrä on määritetty, komissio ottaa huomioon ennakkomaksun määrän ennen rahoitusosuuden loppuosan maksamista. Komissio perii takaisin perusteetta maksetut ennakot."

4) Korvataan 8 artiklan 3 kohta seuraavasti:

"3. Tuensaajavaltion on toimitettava viimeistään kuuden kuukauden kuluttua 1 kohdassa tarkoitetun 18 kuukauden määräajan päättymisestä kertomus rahastosta maksetun rahoitusosuuden täytäntöönpanosta ja liitettävä mukaan selvitys menoista sekä kaikista muista kyseisten toimien rahoituslähteistä, mukaan lukien vakuutuskorvaukset ja kolmansilta osapuolilta saadut vahingonkorvaukset.

Täytäntöönpanokertomuksessa on tukikelpoisen katastrofin tai uhan luonteesta riippuen esitettävä seuraavat tiedot:

a) tuensaajavaltion toteuttamat tai ehdottamat ennalta ehkäisevät toimenpiteet tulevien vahinkojen rajoittamiseksi ja samankaltaisten luonnonkatastrofien tai kansanterveysuhkien välttämiseksi mahdollisuuksien mukaan, mukaan luettuna Euroopan rakenne- ja investointirahastojen käyttö tähän tarkoitukseen;

b) katastrofien riskinehkäisyä ja -hallintaa koskevan unionin lainsäädännön täytäntöönpanon tilanne;

c) katastrofista tai uhasta saadut kokemukset sekä toteutetut tai ehdotetut toimenpiteet ympäristönsuojelun sekä ilmastonmuutokseen, luonnonkatastrofeihin ja kansanterveysuhkiin liittyvän selviytymis- ja palautumiskyvyn varmistamiseksi; ja

d) kaikki muut asiaankuuluvat tiedot toteutetuista ehkäisevistä ja lieventävistä toimenpiteistä, jotka liittyvät luonnonkatastrofin tai kansanterveysuhan luonteeseen.

Täytäntöönpanokertomukseen on liitettävä riippumattoman tarkastuselimen lausunto, joka on laadittu kansainvälisesti hyväksyttyjen auditointistandardien mukaisesti ja jossa vahvistetaan, annetaanko menoja koskevassa selvityksessä oikea ja riittävä kuva ja onko rahastosta maksettu rahoitusosuus laillinen ja asianmukainen asetuksen (EU, Euratom) N:o 966/2012 59 artiklan 5 kohdan ja 60 artiklan 5 kohdan mukaisesti.

Ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetun menettelyn lopuksi komissio päättää rahaston tukitoimen.”

2 artikla

Tämä asetus tulee voimaan sitä päivää seuraavana päivänä, jona se julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

Tämä asetus on kaikilta osiltaan velvoittava, ja sitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa.

Tehty Brysselissä 30 päivänä maaliskuuta 2020.

Euroopan parlamentin puolesta	*Neuvoston puolesta*
Puhemies	*Puheenjohtaja*
D. M. SASSOLI	G. GRLIĆ RADMAN